

INTERJÚ

A HELYI OKTATÁSIRÁNYÍTÁS ÉS AZ ISKOLASZERKEZET

A magyar közoktatás az elmúlt öt évben olyan reformfolyamatot élt át, amikor az iskolaszervezet átalakulását nem az állam vagy a központi kormányzati akarat alakította, hanem a helyi oktatáspolitikai és az intézmények maguk. Az itt közölt önkormányzati és intézményvezetői interjúk készítése során arra kerestük a választ, hogyan zajlottak ezek a változások a települések és az intézmények szintjén, milyen ambíciók, érdekek és szakmai megfontolások formálták az elmúlt években a korábbinál gazdagabb és sokszínűbbé a helyi iskolakínálatot.

Liskó Ilona

OKTATÁSI OSZTÁLYVEZETŐ, MEGYEI VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA

„Erősödött az oktatás ellenzéke”

– *Mi jellemzi itt az oktatásirányítást?*

– A miénk megyei jogú város. Ezt a jogot az önkormányzati törvénnyel igényelte és kapta meg. Az oktatás területén mint fenntartónak lehetősége volt annak eldöntésére, hogy csak a közoktatási alapintézményeket tartsa meg, vagy a többit is. A 91-es állami támogatás elég garanciát jelentett, elegendőnek látszott a fenntartói feladatok ellátásához. Később kicsit változott ezen a téren a helyzet, mivel a fejkvóta, ami 1991-ben és 92-ben még elég volt, 1993-ban és 94-ben már nem. Az oktatási intézmények mindegyike városi fenntartású, egy kivétel van: két éve indult el egy alapítványi-egyházi iskola. A teljes óvodai és általános iskolai hálózat, a 10 középfokú intézmény és a 3 önálló kollégium is a városhoz tartozik. Van még egy főiskola is, de az már nem városi fenntartású.

Az irányítás legfontosabb szereplője a közgyűlés, neki van joga arra is, hogy beszámoltasson, értékelje az intézmények működését. Az önkormányzat testülete létrehozta a közoktatási kulturális és ifjúsági bizottságot. Ez a döntéshozatali szakmai szerve, a döntések szakmaiságát igyekszik biztosítani. A bizottság fele plusz egy fő közgyűlési tag, a másik fele külső, az adott terület lehetőleg legismertebb, legtájékozottabb szakértője. A bizottság bizonyos kérdésekben döntési hatásköröket is kapott, és van a város központi költségvetésének közoktatási kerete is, évente változó mértékben, erről a bizottság dönthet, csak beszámolási kötelezettsége van. Javasatai az elmúlt 4 évben 90% ban keresztülmentek a közgyűlésen. A bizottságon belül két albizottság alakult: oktatási albizottság és kulturális és ifjúsági albizottság. Az oktatással kapcsolatos dolgok az oktatási albizottság elé kerülnek, ide az érintetteket is illendő meghívni, ahol elmondhatják a véleményüket. A Polgármesteri Hivatalon belül van egy oktatási osztály, amely az ellátással és a fenntartással kapcsolatos dolgokat, a végrehajtást intézi. Döntési hatásköre minimális. A hivatalt nem is az osztályvezető képviseli, hanem a jegyző. Információgyűjtő, koordinációs és döntésvégrehajtó feladatai vannak. Az osztályon referensi munkaköröket alakítottak ki: van óvodai, általános iskolai és középiskolai referens. Az

intézmények szakmai irányításába nem szólnak bele. Szakmai téren együttműködés van a tankerületi oktatási központtal. Szolgáltató tevékenységet folytat a megyei pedagógiai intézet is, amely a szaktanácsadók körét működteti. A szolgáltatást igényelheti a fenntartó, tehát a város, vagy az intézményvezető. És van a megyei önkormányzat. Itt egy kis zavar van, mert a megyében két megyei jogú város van. A megye jogilag önálló egység, a nálunk levő oktatási intézmények nem tartoznak a megyéhez. Elvileg lehetne önálló pedagógiai intézetet is működtetni, de olyan megállapodás született a megyei önkormányzattal, hogy egy intézmény el tudja látni a városokban és a megyében is az ilyen feladatokat. A szolgáltatások egy része ingyen van, ami meg nem, azt az iskola vagy a városi önkormányzat fizeti ki. A szakoktatás területén tanácsadó testületet is létrehozott az önkormányzat a múlt héten, abban képviselve vannak az oktatási intézmények és a munkaügyi központ munkatársai. Ennek az a dolga, hogy a szakoktatással kapcsolatos stratégiai jellegű döntéseket megalapozza.

– *Mennyire „oktatásbarát” az irányítás?*

– Az oktatási és kulturális bizottság nem rossz összetételű. Itt az volt a szerencse, hogy mikor megalakult az önkormányzat, viszonylag sok szakember bekerült. Elég erős az oktatási és kulturális lobbí. Egy csomó dolog könnyen és hamar átment még az elején, mikor másutt még semmi nem történt. Talán szükség is volt rá, mert más szempontból a helyzet kedvezőtlenül alakult. Az első két évben a finanszírozás még kedvező volt, az elmúlt két évben azonban egyre nyílt az olló, a városnak a saját bevételeiből egyre többet kellett hozzátenni a kiadásokhoz. Növekedett az elégedetlenség, hogy az oktatás túl sok embert foglalkoztat, túl sok pénzt nyel el, és erősödött az oktatás ellenzéke. A város költségvetésében a legnagyobb hányadot az oktatás és a kultúra adja. Ez az elmúlt években meghaladta a költségvetés 50% át. Mióta csökkent az állami támogatás és csökkent a személyi jövedelemadó részesedése az önkormányzatnak, a bevételek több, mint 90%-a a központi költségvetésből származik. A saját erő nagyon csekély mozgásteret enged, s ez a helyi adókkal nem ellensúlyozható. Különböző kísérletek történtek, nem sok sikerrel, többbe került az adó kivetése, mint ami bejött. Az utolsó két évben az lett az eredmény, hogy eladósodott a város. A fejlesztésekre, felújításokra egyre kevesebb maradt, mert az intézmények működtetése kimerítette a lehetőségeket. A helyzet most már kritikus. Az új önkormányzat biztos új elképzelésekkel fog indulni. A radikálisabbak az intézménybezárás és a jelentős takarékoság mellett foglalnak állást, a mérsékeltebbek a racionalizálás mellett vannak. A középfokú oktatásban olyan helyzet alakult ki, hogy a megye középfokú intézményeinek majdnem a fele a városban van. 44% a részesedése, ha a tanulólétszámot nézzük, holott a város és vonzáskörzete csak az egyharmadát adja ki a megye össztlakosságának. Nyilvánvaló, hogy ezt felül kell vizsgálnunk: ha túl sok saját pénzt kell ráköltötenie a városnak, elvállalhatja-e ennek az intézményhálózatnak a fenntartását vagy sem. Az utóbbi két évben döntően finanszírozási okok miatt erősödtek fel ezek a hangok.

A középfokú intézmények és a kollégium esetében van olyan szélsőséges vélemény is, hogy ezeket adjuk át a megyének. A szakképző intézményhálózat elég nagy. Van négy tiszta szakközépiszkola, és van négy olyan iskola, ahol szakközépiszkolai és szakmunkásképzés is folyik. Ezek szakmunkásképzők voltak korábban. A középfokú iskolákban a gyerekek fele helybeli (intézménytípusonként eltérő arányban: gimnáziumban több, szakképző intézményekben kevesebb), a többi vidéki. A vidékiek egy része bejáró, és 17% körüli a kollégisták aránya. Ez főleg a középfokot érinti, de óvoda és általános iskola vonatkozásában is van bejáró, ha a szülők a városban dolgoznak.

– *Fölveszi a város ezeket a gyerekeket önkormányzati támogatás nélkül?*

– Igen. Egyetlen önkormányzattal van megállapodás, de ott nincs általános iskola. Önálló község, minimális gyereklétszámmal, velük kötöttünk megállapodást. A törvény lehetővé

tenné az önkormányzatok közti megállapodást, de nincs benne erre kényszerítő eszköz. Kimondja a törvény, hogy az az intézmény kapja a fejkvótát, ahova a gyerek jár. Különböző tárgyalások voltak erre vonatkozólag, de érdemi megállapodás nem született. Ugyanígy a megyei önkormányzattal sem. Vannak feladatok, amelyeket a megyei önkormányzattal közösen látunk el (pl. az érettségi szervezése), ezekről eseti megállapodás született. Ez elsősorban koordinációs munka, a megyének érdemes foglalkozni vele.

Véleményem szerint megyei szinten kellene fenntartani az oktatást. Szétesett az egész a korábbi időszakhoz képest, az önkormányzatok maguk döntenek mindenről. Korábban még a minisztériumok engedélye kellett mindenhez. Ma mindenki azt csinál, amit akar. És ha erős lobbik vannak, akkor indul ugyanaz a szak mindhárom városban, holott egy osztály elég lenne az egész megyében. A végén persze kiderül, hogy nincs elég gyerek, aki oda jelentkezne. Ez pazarlás. A lobbik kivítva a szakmunkásképzők átalakulását szakközépiskolává, mert ott már nem szükséges a gyakorlóhely közvetlen meglétét garantálni, és többre kerül. A megyei önkormányzatnak lenne térségi, koordinációs feladata ezzel kapcsolatban, de nem történik semmi. Ők azt mondják, nincs hatáskörük – valóban így van, de meg sem próbálták.

– *Van-e oktatási koncepciója a városnak?*

– 92-ben tárgyalta a közgyűlés a középfokú oktatási koncepciót, 94 tavaszán a közoktatás egészét célzó koncepciót tárgyalta és el is fogadta. A koncepció a 9–10. osztályos oktatás helyzetével foglalkozott. Abból indult ki, hogy a 10. osztályos kötelező oktatás nem jelent 10. osztályos iskolákat is egyben, a meglévő iskolák és osztályok felhasználásával lehet és kell is ezt megoldani. A város környéken már jelenleg is 97% körüli a továbbtanulási arány. A városban ez 99% fölött van. Ebben az évben összesen 6 vagy 7 olyan gyerek volt, akik a 8. osztály elvégezték és nem találtak helyet középfokú intézményben. Ebből arra a következtetésre jutottak, hogy a középfokú intézményhálózat be tudja fogadni a 9–10. osztályt. Tehát nem kell semmiféle új iskolastruktúrát kialakítani és nem kell megnövelni az általános iskolák képzési idejét, hanem a meglévő hálózatra építve kell ezt megoldani. A város gyerekeinek 30%-a gimnáziumba jár, ott folytatja tovább a tanulmányait az általános iskola után. A szakközépiskolák esetében ugyanez a helyzet, azzal a kiegészítéssel, hogy fokozatosan átalakulnak a világbanki modellnek megfelelően úgy, hogy a gyerekek első két évben csak közismeretet tanulnak, 96-tól már nem is lehet 16 éves kor alatt szakképzést oktatni, a szakképzés érettségi utánra kerül. Ebből az is következik, hogy úgy néz ki, hogy a középfok megoldja a dolgot. Olyan gond látszik a városban, hogy ezzel a középfok képzési ideje megnő. Főként a 3 éves szakmunkásképzés ideje fog megnövekedni. Valami kapacitás-növekedésre itt szükség van, de ezt a a demográfiai változás majdnem egy az egyben biztosítani tudja, mert a létszámcsökkenés már beindult a középfokon is. 20–25%-os kapacitás-bővítés kellene. Ha a középfok mégsem tudná megoldani ezt a dolgot, akkor a városban három olyan iskolakörzet van (mindegyikhez kb. 3 általános iskola tartozik), ahol összevont 9–10. osztályokra lenne szükség. De csak a végső esetre vonatkozna ez a megoldás, mert ez pedagógiai szempontból messze nem előnyös. Olyan gondunk még van, hogy a középfok nemcsak a város, hanem a vonzáskörzet tanulóit is fogadja. A jövő évben kell megkötni a megállapodást a 9–10. osztályokra vonatkozóan a vonzáskörzet falusi önkormányzataival. Ezen önkormányzatok döntő többsége úgy nyilatkozott, hogy nem akarja az általános iskoláiban a 9–10. osztályt megcsinálni. Ugyanígy gondolkodnak, mint a városban: a java 8. után már bekerül máshova, a maradék számára gazdaságtalan lenne fenntartani osztályokat. Itt aprófalvak vannak, ahol 10–20 fő körül vannak az osztálylétszámok. Ilyen körülmények között gyakorlatilag lehetetlen 9–10. osztályt indítani. Néhányan először úgy nyilatkoztak, hogy ők akarnak, de utána visszavonták, mert elfogták, hogy miről van szó. Tehát a város középfokú intézmény-

hálózatának kell számolni azzal, hogy a vonzáskörzet továbbra is ide törekszik. Ennek ellenére nem lesznek az általános iskolák meghosszabbítva, vagy csak végső esetben.

– *Ki készítette ezt a koncepciót?*

– A koncepciót hosszú munka előzte meg. A munkálatokat az oktatási albizottság szervezte. Elkészült az első változat, amelybe belekerült az iskolai szerkezetváltás, valamint a szakképzés átalakítása. Ezt egyeztettek az intézményvezetőkkel, és ők tájékoztatták a tantestületeket. Az előkészítő munka után elkészült egy anyag, amelyet megtárgyalt az oktatási albizottság, a közgyűlés elé a jelentés került és a javaslatok hosszú listája. A megvalósításhoz ütemtervet kellett csinálni. Ez is elkészült 3 éves időtartamra, a végrehajtása folyamatban van. A 3 év magába foglalja a 96-os átalakulás körüli teendőket is. Az utolsó határidők 96-ra szólnak.

– *Milyen szerkezetváltó iskolák vannak a városban?*

– Van egy általános iskola, az Ady, amelyik felfelé terjeszkedik 6 osztályos gimnáziummá, egy párhuzamos osztállyal. A döntés erről még az előző ciklusban született, és van a Ságvári gimnáziumban a 6 osztályos szerkezet, két párhuzamos osztállyal. Az Ady esetében az a specialitás, hogy ebből művészeti jellegű gimnázium lesz. Nem művészeti szakközépiskola, hanem gimnázium, ahol a meglévő rajtagnozatnak folytatása lesz egy osztályban. Döntés született még egy 8 osztályos gimnázium indulásáról is, most egy hónapja. Időközben kiderült, hogy a szerkezetváltás fajlagosan növeli a költségeket az oktatásban, emiatt 4 évig az oktatás többbe kerül. Ha az általános iskolák 4. osztálya után a város egész területéről gyűjtik össze egy osztályba a tanulókat, nem fog megszűnni egyetlen osztály sem, viszont eggyel növekszik az osztályok száma. Tehát négy évig eggyel több osztály lesz, ami alaposan növeli a költségeket. Ugyanannyi marad a gyerekszám, de több lesz a béráfordítás. Az oktatás költsége nem csak a gyerekszámától függ, az intézmények költségeinek a döntő része a bérré megy el. Az osztályban több órát kell tartani, több a csoportbontás stb. Reális a számítás, hogy ha ez négy év alatt felfutó jelleggel fog működni, akkor súlyos tízmilliókba fog kerülni a városnak.

– *Ki és miért kezdeményezte a szerkezetváltást?*

– Az iskolák kezdeményezték. Az okokról egy kicsit bővebben. Két gimnázium van, a Zrínyi régebbi, hagyományosabb, a helyi értelmiségi gyerekek járnak oda, jó hírű iskola. A Ságvári később létesült, de a tagozatok meg egyebek révén itt is jó színvonalú képzés alakult ki, versengés van a két gimnázium között. A versengés többnyire egészséges, de vannak egészségtelen vonásai is. A versengés a két iskolánál olyasfajta dolgokban is jelentkezett, hogy igyekeztek felvállalni olyan újdonságokat, amelyek vagy a jobbakat vonzzák, vagy más módon biztosítanak kitérésre lehetőséget. A Zrínyi felvállalta a fakultációt, szépen elhúzott a Ságvári mellett. A Ságvári megkapta a katonai kollégiumot és megkapta a sporttagozatot is. Részben bevallottan is az motiválta, hogy beindítsa a 6 osztályos képzést, hogy így előbb jut jó gyerekanyaghoz. Az országban egy-két évvel korábban már indultak ilyen programok, vették a fáradságot, hogy ezeket megnézzék. A választékból az általuk legjobbnak tartotthoz kapcsolódtak, és így kezdeményezték. Hosszas előkészítő munka előzte meg, az előterjesztés alapos volt, indokokkal, érvekkel alátámasztva. Történt egy szondázás is, hogy van-e rá igény, de hát mindenki kapásból tudta, hogy lesz. Az iskolák most eléggé kihasználják, hogy a szülő minél előbb biztos helyen akarja tudni a gyereket. Az érdeklődés megvolt. Azóta is megvan az érdeklődés, valamelyest ugyan csökkent, de még mindig jó mérítési lehetőséget biztosít. A szakmai érvek között a legfontosabb az volt, hogy megpróbálja kiküszöbölni azokat az átfedéseket, amelyek az általános iskolai és a gimnáziumi tananyag között vannak. Ezen nem is nagyon volt vita. Máson persze volt. Az iskolák hamar fölismerték, hogy ha ez beindul, akkor tőlük fog történni a beiskolázás, és a jobb gyerekeiket elviszik. Persze nem olyan nagymértékű ez az összeshez képest: három ilyen osztály van, 60 gyerekről van szó, ami a várost tekintve 5–6% körüli arány. Most, hogy csökkent a gyereklétszám, talán kicsit több,

de ennyi volt, mikor beindult. Ebben a 60 gyerekben volt 5–6 olyan is, aki a vonzáskörzetből jött be. Azzal is szembe kellett nézni, hogy ha elindul a 6 osztályos képzés, akkor a hagyományos képzést csökkenteni kell. Úgy kellett a döntést meghozni, hogy ki kellett sakkozni, hogy a gyereklétszám elférjen. Most három hagyományos osztály van és kettő új. 85–86 ban épült új épületben vannak, ez volt a szerencsénk. Első alkalommal a bizottság még visszadobta a tervet, hogy nem eléggé kidolgozott, főleg a pénzügyi része. Világossá kellett tenni a közgyűlés számára, hogy így egy darabig (két évig) többre fog kerülni az oktatás a városban. Ezen már túl vagyunk, a két év letelt, és nagyjából helyreállt az egyensúly. Mivel az első két évben kedvezőnek tűnt az anyagi helyzet, ezzel kapcsolatban lényegében nem volt semmilyen ellenvetés, ennyit elbír a város. A szülők részéről pedig komoly igény volt rá, ami szintén odakerült a közgyűlés elé.

- *Milyen mértékben vették figyelembe, hogy ez hogyan érinti az általános iskolákat?*
- Odakerült az ő véleményük is az oktatási albizottság elé, de ezek eltörpültek a többi érv mellett. Nem nagy az összlétszám, elvész a város összes gyereke közt. Véleményem szerint még talán inkább jól is jött nekik, mint egyfajta visszajelzés: ahonnan túl sok gyerek akar elmenni, ott valami nincs rendben. A döntést a kulturális albizottság előterjesztése alapján a közgyűlés hozta meg.
- *Volt-e, aki ellenezte?*
- A döntéshozatal során már nem volt érdemi ellenvetés. De a döntés fogadtatása vegyes volt, elhangzottak kritikai megjegyzések egy-két értekezleten. Olyan is előfordult, hogy akadályozták, vagy inkább úgy fogalmaznék, hogy nem segítettek elő az információ eljutását a gyerekekhez, a szülőkhöz a 6. osztályokban. De megjelent az újságban is, a szülő onnan is megtudhatta, s ha úgy döntött, elment, kérte a lapot, kitöltötte.
- *Mi a véleménye a szerkezetváltásról az önkormányzatnak általában?*
- A közgyűlés véleménye az volt, hogy a város életében helye van, színesíti az oktatási kínálatot. Nem volt érdemi ellenvetés, szakmai sem, laikus sem. Vita inkább a 8 osztályos gimnázium ügyében volt. Ehhez az is hozzájárult, hogy ma már más a helyzet, jobban megfontolják a döntést arról, hogy mire fordítják a pénzt. Ennek egyébként ún. politikai felhangjai is voltak. Úgy tűnt, hogy a 8 osztályos gimnáziumot inkább a konzervatív pártok képviselői támogatják. A zalaegerszegi közgyűlés inkább liberális. Kisebbségben volt az MDF-es, kereszténydemokrata, kiscgazda vonal. A 8 osztályos mellett inkább ők voltak. Valamiféle kompromisszum lett az eredmény: nem most szeptembertől, hanem 96 szeptemberétől indulhat az iskola. A pénz is komolyabb érv volt, hogy többre kerül, és az általános iskolák még inkább hangot adtak az ellenvéleményüknek, mint a 6 osztályosnál. A vitában az érvek között inkább a múltat, a hagyományokat emlegették, hogy 1896-tól is 8 osztályos volt az iskola. De szerintem szerepet játszott ebben az is, hogy ha a Ságvári 6-tal indított, akkor mi most 8 osztályos. 4. osztályban persze nem lehet olyan biztonsággal kiválasztani a gyerekeket, mint 6. után, de hát ez már egy másik kérdés. Sokan nem így látják.
- *Az önkormányzat preferálta-e valamelyik szerkezeti modellt?*
- A 6 osztályosot preferálta, az előbbieknél fogva. De a koncepcióban ez csak olyanformán szerepel, mint a kínálat színesítése, és nem a helyes és a komplett megoldásnak a modellje.
- *Pénzügyi támogatást kapott-e az iskola?*
- 91-ben sikerült átállni a feladatfinanszírozási rendszerre a korábbi bázisfinanszírozással szemben. Ha új feladatot finanszíroz a város, akkor azt úgy csinálja, hogy képez egy alapot, egy szakmai fejlesztési keretet, mert az iskolaév indulása és a költségvetési év nem esik egybe. Szeptemberben indul az új dolog, ekkor már rá tudunk segíteni. Tehát tulajdonképpen meg kell tervezni, ki kell munkálni a dolgot. A következő évben már megvan a pénz, de nem az intézményre lebontva. Ez ráadásul nem is a közgyűlés kompetenciája, hanem a KKIB-é,

hogy eldöntse, milyen szakmai fejlesztéseket támogat. Ha azt megkapta az intézmény, akkor a következő évben a költségvetésébe beépül.

- *Mi a véleménye a szerkezetváltás engedélyezési rendszeréről?*
- Erősödtek azok a hangok, hogy jobb lett volna előre látni egy csomó dolgot. Ez az igény jogos, ezért most már óvatosabban foglal állást a bizottság és dönt a közgyűlés. De nem mondott senki nemet. Lobbizási tendenciák azért vannak, a döntés felelősségét, főleg, ha nemleges, kevésbé vállalta fel a bizottság, a közgyűlés meg egyáltalán nem. Most már óvatosabbak.
- *A Ságvári az indulásnál milyen pénzügyi igényeket fogalmazott meg, és mennyire voltak ezek indokoltak?*
- Az volt a jellemző, hogy az iskola igyekezett az indoklás alapján kisebbnek feltüntetni az igényeit a valóságosnál vagy a reálisnál. Valóban az történt, hogy nem mérték fel pontosan, mivel jár ez. Az kiderült, hogy termet nem kell építeni, hogy belefér az intézménybe, kiderült az is, hogy minimális létszámgigény van, némi átstrukturálódás. Úgy tűnt, hogy ez nem jelent igazán komoly terhet a városnak. A városi költségvetésben plusz kiadásként jelentéktelen összeget jelentett. Az iskola is arra törekedett, hogy kisebbnek mutassa. A végeredmény az lett, hogy az iskola megkapja mindig minden évben azt, amit muszáj a működéshez. De olyan iskoláról van szó, olyan vezetésről, amelyik igyekezett más forrásokat is föltárni: rengeteget pályáztak, alapítványt hoztak létre, többet is. Tehát kiegészítették mindazokat az erőket, amiket az önkormányzattól kaptak.
- *Mennyire van ill. volt jól felszerelve az iskola?*
- Az átlagosnál jobb volt. Hogy ez most ideális vagy nem, az más kérdés. Új épület, tornacsarnok, jó feltételek vannak. A városi átlagnál egyértelműen jobb. Jobbak a személyi, a létszámfeltételek, az egyebek is. Ennek a fő oka persze nem a szerkezetváltás, hanem az, hogy új intézményként, új beruházásként indult a 80-as években, és hozzá igazították a személyi feltételeket, a konyhát stb. is. Fajlagosan az egész többé kerülne egy tanulóra vetítve, ha egy régi épületben működik. Az indulás körüli különbségekből adódik ez leginkább. Ráadásul meg is növekedett a vonzereje a gimnáziumnak és javultak az eredményei is. Jobb gyerekek jönnek be.
- Pénzügyileg is kedvező helyzetbe került, mert a tanárok egy igen jelentős része F-kategóriás lett, mert itt az általános iskolai meg a középiskolai diplomát is figyelembe lehetett venni. A Ságváriban a tanárok 60%-a bekerült az F-kategóriába, függetlenül attól, hogy jól dolgozik vagy nem.
- *Az iskolafinanszírozásnál állítanak-e fel valamiféle preferenciákat?*
- A koncepcióban az fogalmazódik meg, hogy ami a feladatellátáshoz szükséges, azt preferálták: az óvodát, az általános iskolát is mindenki számára lehetőleg azonos színvonalon kell biztosítani. A szerkezetváltásra az általános iskolák reakciója az volt, hogy megpróbálták a tehetséggondozást biztosító vagy az azt fölerősítő formákkal megtartani a gyerekeket. Ez igen kedvező, de azért ebben egészségtelen dolgok is vannak, mert egymás elől is elszipkásszák a gyerekeket és ezt városi szinten a bizottságnál is panaszolják, hogy ebben esetenként tisztességtelen eszközöket is alkalmaznak.
- *Milyen eszközöket?*
- Itt a propagandáról van szó. Számítástechnika pl. mint tagozat nincs is, de úgy hirdetik meg, hogy tagozat. Pedig nem az. Vagy nyelvi tagozat. Ilyen kidolgozott tanterv csak 4. osztálytól van, de hamarabb elkezdik, már majdnem az óvodában. Főleg most, hogy jelentősen csökkent a gyerekszám és egyes térségekben úgy alakította ki a város a beiskolázási körzeteket, hogy nem határozta meg pontosan a körzethatárt. Ha egy körzetben van három általános iskola, akkor onnan be kell iskoláztatniuk a gyereket. Ez az elsődleges szempont. Ha az megtelik,

utána vehetnek fel gyereket máshonnan. Kivéve a tagozatot. Ott városi beiskolázás is lehetséges. Ha az adott körzeten belül három általános iskola van, akkor ilyen eszközökkel igyekeznek elszipkázni vagy megnyerni a gyerekeket. Előfordult, hogy ez a tervezett létszámot (arról, hogy hol hány osztály indul, annak megfelelően, hogy hányan laknak az adott térségben) erősen átalakította: itt nem jött össze a négy osztály, másutt meg kettő helyett három is. Ez gondot okozott, korrekciót tett szükségessé: költségvetés-elvonást, létszámleépítést. Ha három kimenő nyolcadik osztálya van, és csak két osztályt tud beiskolázni, akkor az azt jelzi, hogy leépülőben van a kapacitása, hogy tanárokat kell elbocsátani, vagy a nyugdíjba menők helyett nem kell felvenni senkit.

– *Mi a véleménye a szerkezetváltás finanszírozásáról?*

– Azt tudtuk letenni a közgyűlés asztalára, hogy ha gimnáziumba kerül a gyerek 7–8. osztályban, arra az állam 7–8. osztályos fejkvótát ad és nem gimnáziumit. Ott viszont magasabbak a költségek, magasabb a bérszínvonal, ez a kettő így nincs összhangban. A törvény kimondta, hogy támogatja a szerkezetváltást, de a konzekvenciát az önkormányzatnak kell vállalnia. Ennek ismeretében hozza meg a döntést. Ezt tudni kellett és tudta is az önkormányzat. Ezért foglalkozott annyit vele. Tudta, hogy ha a Ságvári gimnáziumban elindul ez a két osztály, arra az önkormányzat csak az általános iskolai normatívát kapja. Tudott volt, ott volt a döntéshozók előtt. De akkor ez különösebben nem zavart senkit. Most már jobban.

– *Mennyire elégedettek a szerkezetváltó iskola eddigi működésével?*

– A Ságvári gimnázium részletes beszámolóra volt kötelezett a működés megkezdését követő kb. másfél év múlva. Ebben megkaptuk a kért információt. A másik információ inkább a szülőktől jött. Összességében pozitív volt a visszajelzés. Néhány panasz vagy panaszjellegű bejelentés is volt, hogy igen magas a követelmény, nem veszik figyelembe, hogy ott kisgyermekesek vannak. Ez főleg az első évben, az első félévben jelentkezett. A gyerek megszokta az általános iskolák nagy részében a lassú iramot, a valóban alacsonyabb követelményrendszert. Az első időkből visszaesést tapasztaltunk: 6.-ban kitűnő volt a gyerek, itt meg jöttek a négyesek. És jöttek a kérdések, hogy nincs-e gond a követelményrendszerrel. De ezeknek a döntő többségét meghaladta az élet. A kimenetről még nincs információ. Még az alapvizsgáig sem jutottak el. De vannak olyan mutatók, hogy a gyerekeket nagyon jól lehet versenyeken indítani, ezeken nagyon jól szerepelnek. Ez még persze nem biztos, hogy a szerkezet előnyét mutatja. Komoly, átfogó vizsgálat nem volt. Nehéz ezt objektívan megítélni az elején. A kontrollnak sincs meg a lehetősége. A közgyűlés részéről a 8. osztályos iskola melletti szavazásban benne volt az eddigi működésével kapcsolatos vélemény is. Az eddigi munkát a beszámoló úgy értékelte, hogy az új szerkezet segítette sokban a tartalmi munkát, pezsgést hozott, továbbképzések stb. formájában. Rá is kényszerültek, szívesen is tették. Ezt is értékelte a bizottság. Az igazi értékelés majd az érettségi környékén lesz.

– *Mit várhat az oktatás az új önkormányzattól?*

– Ebben a tekintetben majdnem mindegy, hogy milyen összetételű lesz a közgyűlés. Mivel sokba kerül az oktatás, valamiféle racionalizálásra lesz szükség. Azt hiszem, folytatni fogják annak a koncepciónak a megvalósítását, ami a közoktatásban elkezdődött. Az a kérdés, hogy szűkítve vagy bővítve. Ez pedig inkább az ország helyzetétől függ. Hogy elkerülje a város a pénzügyi csődöt, ahhoz komoly racionalizálásra kell számítani. Erre vonatkozólag nekem van elképzelésem, már meg is fogalmaztam. Vannak gazdaságosabban működtethető dolgok. Az elmúlt 4 évben sok minden megfeneklett. Talán most ezek megvalósítására nagyobb esély lesz.

(Az interjút Imre Anna készítette, 1994 őszén)